

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิถิพุทธ
สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2
ETHICAL BEHAVIOR OF PRATHOMSUKSA SIX STUDENTS
IN BUDDHIST SCHOOL PROJECT ON BASIC SCHOOL UNDER THE OFFICE
OF NAKHONPATHOM EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

พระครูสังฆรักษ์จรัญ จันทวงษ์*

ลุยง วีระนาวัน**

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิถิพุทธ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัจจัยการดำเนินงานตามแนววิถิพุทธที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 41 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 354 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และการสุ่มแบบสองขั้นตอน ดำเนินการเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนธันวาคม 2552 - เดือนกุมภาพันธ์ 2553 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิถิพุทธ และแบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t- test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อคำถามปลายเปิด

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูง 2) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในภาพรวมแตกต่างกัน นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์, ด้านความมีน้ำใจเสียสละ, ด้านความประหยัด, ด้านความสามัคคี และด้านความยุติธรรม แตกต่างกัน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ, ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความยุติธรรมแตกต่างกัน นักเรียนที่มีอาชีพของมารดาต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านความยุติธรรมแตกต่างกัน และนักเรียนที่มีรายได้ของบิดา-มารดาต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านความมีน้ำใจเสียสละแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การดำเนินงานตามแนววิถิพุทธ สามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน

* นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

พบว่า ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ได้รับคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 1 ส่วนด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ได้รับคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 2 และด้านกายภาพ ได้รับคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 3 สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ร้อยละ 39.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังสมการ

$$\hat{Y} = 1.304 + .237(X_{\text{ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต}}) + .281(X_{\text{ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์}}) + .146(X_{\text{ด้านกายภาพ}})$$

$$\text{และ } \hat{Z} = .257Z_{(X_{\text{ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต}})} + .286Z_{(X_{\text{ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์}})} + .159Z_{(X_{\text{ด้านกายภาพ}})}$$

Abstract

The purposes of this research were “Ethical Behavior of Prathomsuksa Six Students in Buddhist School Project on Basic School under the Office of Nakhonpathom Educational Service Area 2” were 1) To study ethical behavior of students 2) To compare ethical behavior of students with different personal factors 3) To study the operations of Buddhist school factors influencing in the ethical behavior of students The sample were 354 Prathomsuksa 6 students in 41 schools under the Office of Nakhonpathom Educational Service Area 2. The samples were derived by stratified random sampling and two-stage random sampling. The data was collected during December 2009 to February 2010. The instrument used in the research consisted of 1) a questionnaire with personal factors 2) a questionnaire with the operations of Buddhist school factors and 3) a questionnaire with the ethical behavior. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance, stepwise multiple regression and content analysis.

The results of research revealed that: 1) The ethical behavior levels of students was at a high level. 2) The ethical behavior levels of students with different personal factors were found that male and female were different in honesty, devotion, economize, harmonious and justice, who have different grade were different in responsibility, honesty and justice, who have different mother's career were different devotion had significance differences at the .05. 3) The operations of Buddhist school factors were found that the activity of school lives was selected by ranking no.1, the school climate and interaction was selected by ranking no.2 and the school physical was selected by ranking no.3 The activity of school lives, school climate and school physical can be predict predicted to operation effectively in students' ethical behavior at 39.0 % had significance differences at the .01 as follows :

$$\hat{Y} = 1.304 + .237(X_{\text{theschoollives}}) + .281(X_t) + .146(X_{\text{theschoolphysical}})$$

$$\text{And } \hat{Z} = .257Z_{(X_{\text{theschoollives}})} + .286Z_{(X_{\text{theschoolclimate}})} + .159Z_{(X_{\text{theschoolphysical}})}$$

บทนำ

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้มีการมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และยกระดับคุณภาพชีวิตให้คนไทยอยู่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม มีระเบียบและความรับผิดชอบคุณภาพชีวิต มุ่งให้คนไทยมีประสิทธิภาพ คุณภาพในสังคมไทยที่มีความเข้มแข็ง เพื่อสร้างสังคมไทยสู่สังคมที่เข้มแข็ง และมีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันด้วยการสร้างคนไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง ถึงพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม มีวินัย รับผิดชอบ มีจิตใต้สำนึกสาธารณะ พึ่งตนเองได้ มีความสุขอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีเมืองและชุมชนน่าอยู่ อยู่ในระบบที่ดี มีประสิทธิภาพ มีเสถียรภาพทางระบบเศรษฐกิจ มีความเข้มแข็งได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ระบบการเมืองโปร่งใส มีความเป็นธรรมในสังคม อันเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศอย่างมีคุณธรรม ทำให้คนไทยมีความเป็นอยู่ที่ดี และมีความสุขได้อย่างยั่งยืนได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2543 : 1-5)

สภาวะสังคมปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาการระบบข้อมูลสารสนเทศ และการสื่อสารในยุคไร้พรมแดน ทำให้มนุษย์สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้จากสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ วิกิพีเดีย วิกิพีเดีย ตลอดจนการค้นหาข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต รวมไปถึงการรับวัฒนธรรมของต่างชาติที่เข้ามาสู่ประเทศไทย เป็นแรงกดดันให้บุคคลต้องดิ้นรนต่อสู้ทำให้เกิดความเห็นแก่ตัว อิจฉาริษยา เอาเปรียบเอาเปรียบ ขาดความเป็นระเบียบวินัย

ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ขาดความเมตตา กรุณา และเกิดปัญหาตามมามากมายทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ใหญ่ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนของชาติ ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะพบเห็นได้ตามข่าวต่าง ๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์ประจำวัน และจากการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย ได้มีการกล่าวถึงสาเหตุของความเสื่อมโทรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชนพบว่า มี 12 ประการ (กนกพรธณ บุญธรรม 2540 : 24) คือ 1) สภาพแวดล้อมทางสังคมที่ยั่วยั่วให้กระทำชั่ว 2) การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ดีและตัวแบบที่เลวทางสื่อมวลชน 3) ผู้คนหันเหออกจากคำสอนของศาสนา 4) ผู้คนกระทำผิดอาชญากรรมมาก 5) ผู้คนเห็นแก่ตัว 6) ผู้คนหันเหออกจากจารีตเดิมมาก 7) ผู้คนมีความเห็นแก่ตัว หรือคำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตนเป็นพื้นฐานของการเลือกและตัดสินใจ 8) มีความเสื่อมโทรมทางทรัพยากรมนุษย์มาก 9) การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมระบบทุนนิยม 10) บทบาทอันจำกัดของการศึกษา 11) จุดอ่อนของกลไกทางการศึกษาในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และ 12) ข้อจำกัดของการศึกษาในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมเชิงพฤติกรรม ส่งผลให้นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนของชาติ ได้รับรู้ และนำไปปฏิบัติโดยไม่สามารถแยกแยะว่าสิ่งไหนถูกสิ่งไหนผิด ทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นแบบจนทำให้เกิดปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรม ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมามากมาย เช่น การแต่งกายล่อแหลม การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การใช้สินค้าฟุ่มเฟือยเหล่านี้ เป็นต้น

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะมาถึง การจัดการศึกษาในแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศจะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า

ให้แก่สังคมไทย ทั้งยังสร้างความสมดุลและความกลมกลืนของการพัฒนาระหว่างด้านต่าง ๆ ได้ และเพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์เหมาะสมแก่กาลเวลา และบริบทของสังคมไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ให้ความสำคัญสูงสุดการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นคนที่สมบูรณ์ คือเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขอย่างแท้จริง รวมถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 และ 23 ที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ 2539 : 5-14) พระธรรมปิฎก (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) 2539 : 237) ได้กล่าวถึงระบบการพัฒนามนุษย์ไว้ว่าการพัฒนามนุษย์ก็ได้ระบบ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้านแห่งการดำเนินชีวิตมนุษย์ คือ การพัฒนาด้านพฤติกรรม การพัฒนาด้านจิตใจ และการพัฒนาด้านปัญญา องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ จะเป็นปัจจัยนำระบบสัมพันธภาพใหญ่ให้เป็นในทางที่ดี ที่เกื้อกูลแก่การดำรงชีวิตอยู่ด้วยดีของมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้มุ่งหวัง

ให้เด็กและเยาวชนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักคิด ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ มีเหตุผล มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ มีความสามารถในการสื่อสาร การจัดการและใช้เทคโนโลยีที่จำเป็น และเป็นบุคคลที่มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา มุ่งมั่นพัฒนาตนเองและสังคม ประกอบอาชีพสุจริต และพึ่งตนเองได้ รวมทั้งเป็นบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี มีสุนทรียภาพ มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 3)

ตามแนวการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้น กรมวิชาการได้เห็นความสำคัญและส่งเสริมโดยเฉพาะในด้านจริยธรรม และค่านิยมที่สร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องที่จะนำไปสู่การพัฒนาความเป็นคน (Manhood) พัฒนากำลังคน (Man power) และพัฒนาศักยภาพของคน (Man potential) ทั้งนี้เพื่อผลิตคนดี มีความสามารถ มีคุณภาพตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ และจุดมุ่งหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการจัดการศึกษา ซึ่ง กาญจนา นาคสกุล (2546 : 5) กล่าวว่า ต้องเน้นที่การสร้างคนที่จะรักษาคุณลักษณะต่าง ๆ ของคนไทยไว้ ต้องสร้างความซื่อสัตย์ ความสุจริต และต้องพยายามขจัดความโลภ ความอยากได้ ความฟุ้งเฟ้อให้หมดไป หรืออย่างน้อยก็ให้ลดลง ซึ่งการที่จะพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลในด้านคุณธรรมและจริยธรรมนั้น การให้การศึกษานับว่าเป็น

วิธีการที่ดีที่สุด

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม ต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก เพราะเด็กจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไปจะได้ดำรงชีวิตได้ในสังคมอย่างมีความสุข เนื่องจากเหตุผลที่ว่า ถ้าประชากรของประเทศมีคุณภาพ คือ มีความรู้ ความสามารถ ความเฉลียวฉลาด มีความอดทน ขยันขันแข็งในการทำงาน มีวิจรรณญาณในการปรับเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ มีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนมีคุณธรรม คือ เป็นผู้ที่มีศีลธรรม ตลอดจนมีวัฒนธรรมระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวที ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สถาบันที่มีส่วนในการแก้ปัญหา พัฒนาสร้างเสริม และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม แก่เด็กนั้น คือสถาบันการศึกษาไม่ผิดพลาด มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากความต้องการการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม ที่เริ่มตั้งแต่เด็กที่กำลังเติบโตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงเร็ว มีสิ่งยั่วยุหมอมมามากมายนั้นทำให้มีการพิจารณาสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2544 เพื่อให้โรงเรียนทั่วประเทศมีรายละเอียดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาเป็นแบบเดียวกัน ไม่บิดเบือนหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยกำหนดให้หลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนามีมาตรฐาน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 2)

มาตรฐาน ส 1.1 เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 ยึดมั่นในศีลธรรมการกระทำ ความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

ถึงแม้ปัจจุบันโรงเรียนจะจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ก็ตาม แต่โดยทั่วไปยังมีสถานการณ์ที่ชี้ให้เห็นว่ายังไม่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรม ตัวอย่างเช่น เด็กนักเรียนและเยาวชนขาดความตั้งใจ เอาใจใส่ต่อการเรียนการสอน จากโรงเรียน มาเรียนสาย แต่งตัวไม่สุภาพ ขาดความใฝ่รู้ใฝ่เรียน หลบหนีไม่เข้าเรียน ขาดระเบียบวินัย พูดจาไม่สุภาพ ขาดความเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่เคารพเชื่อฟังต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ เด็กนักเรียนทะเลาะเบาะแว้งกัน เป็นต้น ทำให้ พระเถรานุเถระชั้นผู้ใหญ่หลายรูป นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และบุคคลทั่วไปมีความห่วงใย ว่าควรทำอย่างไรเด็กและเยาวชนไทยจะมีคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่ง สามารถเผชิญกับปัญหา รู้เท่าทันปัญหา และใช้ปัญญาในการจัดการกับปัญหาได้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) 2547 : 33) ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายความล้ำค่าของพุทธธรรมและจากการที่เป็นฐานของวัฒนธรรมไทยมาแต่ในอดีตกระทรวงศึกษาธิการจึงได้นำความเห็นของที่ประชุมมาหารือ อีกทั้ง ดร.สิริกร มณีรินทร์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการและคณะ ได้ไปกราบขอคำแนะนำเรื่องการจัดโรงเรียนวิถีพุทธจากพระเดชพระคุณเจ้าคุณ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) วัดญาณเวศกวัน เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 นอกจากนั้นยังมีการประชุมระดมความคิด

จากพระภิกษุ คฤหัสถ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ มาร่วมประชุมจำนวน 50 ท่านรวมทั้งได้กราบอาราธนา พระเทพโสภณ(ประยูร ธมฺมจิตโต) อธิการบดีมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมาให้ข้อคิดในการประชุมระดมความคิดครั้งแรก ในวันที่ 25-27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 และครั้งที่สอง ในวันที่ 1-4 เมษายน พ.ศ. 2546 เป็นการประชุมหารือเรื่องโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งได้ข้อสรุปเรื่องสำคัญของสภาพโรงเรียนวิถีพุทธ เป็น 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านบรรยากาศ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการดำเนินงานในโรงเรียนวิถีพุทธ มี 6 ขั้นตอน ตามแนวการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 19-22) ได้แก่ การเตรียมการ การดำเนินการจัดสภาพองค์ประกอบ การดำเนินการพัฒนาบุคลากรตามระบบไตรสิกขา การดูแลสนับสนุน การปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน

ด้วยสาเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักศึกษาพัฒนศึกษา ซึ่งนำการศึกษาไปพัฒนาในด้านการศึกษา และอื่น ๆ รวมถึงในฐานะของพระสงฆ์ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนวิถีพุทธโดยตรง จึงสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งเป็นช่วงอายุที่สามารถเรียนรู้ ร่วมกิจกรรม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงความเหมาะสมของวุฒิภาวะ พัฒนาการด้านต่าง ๆ ดังที่ เพียเจต์ (ศรีธรรม ธนะภูมิ 2535 : 26) โดยเสนอทฤษฎีว่า พัฒนาการของเขาวัยปัญญามาจากการที่บุคคลปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม โดยเด็กวัย 2-11 ปี เรียกว่า วัยของการเตรียมตัว และการรู้จักคิดเชิงรูปธรรม และวัย 11-15 ปี เรียกว่า วัยของการใช้ความคิด เชิงนามธรรม ดังนั้นการศึกษาจากกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีอยู่ระหว่าง 10-12 ปี ถึงมีความเหมาะสมและสามารถ

ประเมินได้ชัดเจนกว่าระดับชั้นอื่น ๆ เช่นเดียวกับทฤษฎีพัฒนาการของอีริคสัน (ถัมมน ตั้งพานทอง 2551 : 46) อธิบายว่าเด็กวัย 6-12 ปี มีคุณลักษณะที่สำคัญคือ การเป็นผู้รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ และมุ่งมั่นเพื่อแสวงหาความสำเร็จ การพัฒนาความสามารถด้านการเรียนและทางสังคม การรู้จักทำงานในหน้าที่อย่างจริงจัง และเป็นการเตรียมตัวเพื่อรับบทบาททางสังคมและการศึกษา รวมทั้งจังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดที่มีลักษณะกึ่งสังคมเมือง อยู่ในเขตปริมณฑล ซึ่งไม่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก มีการทำงานร่วมกันระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนอยู่มาก มีพระสงฆ์เข้าไปทำการสอนในโรงเรียนมาก มีโอกาสที่จะป้องกันแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น และพัฒนาเด็กนักเรียนและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาที่สมบูรณ์พร้อมทั้งทางกายและจิตใจได้ โดยมีการจัดการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 เขตพื้นที่การศึกษา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ประกอบด้วย 3 อำเภอ คือ อำเภอมะนัง อำเภอกำแพงแสน และอำเภอดอนตูม และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ประกอบด้วย 4 อำเภอ คือ อำเภอ นครชัยศรี อำเภอบางเลน อำเภอสามพราน และอำเภอพุทธมณฑล ซึ่งมีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 257 โรงเรียน มีครูจำนวน 1,436 คน และมีนักเรียนจำนวน 36,484 คน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 มีการจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ เพื่อสนับสนุนให้ทุกโรงเรียนในเขต 2 มีกิจกรรมโครงการวิถีพุทธ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 2551 : 1-15)

ด้วยเหตุดังกล่าวมานี้ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วมโครงการวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นแนวทางในการ

ปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโครงการวิถีพุทธ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรมจริยธรรม ให้เกิดสติปัญญา และมีการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และพัฒนาชาติสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับการดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาปัจจัยการดำเนินงานตามแนววิถีพุทธที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 2

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โรงเรียนจำนวน 127 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 4,640 คน (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2552 : 25)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยการเปิดตารางเครชีและมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยกำหนดค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ร้อยละ 5 และสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีรายละเอียด และขั้นตอนการสุ่มแบบสองขั้นตอนดังนี้

1. สุ่มนักเรียนจากโรงเรียน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวน 30 % จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 41 โรงเรียน

2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจาก 41 โรงเรียน จากการใช้ตารางเครชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan 2000 : 608) จากประชากร จำนวน 4,640 คน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 354 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไป เพื่อสอบถามลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อำเภอที่โรงเรียนสังกัด เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมีส่วนร่วมในโครงการวิถีพุทธ การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และรายได้ของบิดา-มารดา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 สอบถามการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธที่จัดขึ้นในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 เป็น

แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้จัดขึ้นเพื่อการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Opened End)

ส่วนที่ 3 สอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ให้ความอนุเคราะห์ประสานงานโรงเรียนต่าง ๆ ตอบแบบสอบถามในการวิจัย

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย ส่งไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยประสานกับโรงเรียนต่าง ๆ ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ร่วมกับการดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 คน และได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 354 ชุด และสมบูรณ์ 354 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 พร้อมทั้งลงรหัสในแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์ผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลปัจจัยการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิสุทธิ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการใช้การประเมินตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981 : 179)

3. ข้อมูลพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการใช้การประเมินตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981 : 179)

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้การวิเคราะห์ค่าที และความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD

5. การพยากรณ์ตัวแปรการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิสุทธิ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

6. ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้จัดขึ้นเพื่อการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิสุทธิ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนสังกัดอำเภอสามพราณ จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 39.8 เป็นเพศชาย จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 มีเกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.00-

3.59 จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการวิสุทธิทุกครั้ง จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 80.2 บิดามีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 35.9 บิดามีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0 มารดามีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 รายได้ของบิดา-มารดาอยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 45.2

2. การวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิสุทธิ พบว่า การดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิสุทธิ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) โดยการดำเนินงานด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน และด้านกายภาพ อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 4.29$, $\bar{X} = 4.16$, $\bar{X} = 4.11$, $\bar{X} = 4.03$ ตามลำดับ)

3. การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.08$) โดยด้านความซื่อสัตย์ ด้านความยุติธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน ด้านความมีน้ำใจเสียสละ ด้านความประหยัด ด้านความมีระเบียบวินัย และด้านความสามัคคี อยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 4.25$, $\bar{X} = 4.22$, $\bar{X} = 4.12$, $\bar{X} = 4.12$, $\bar{X} = 4.01$, $\bar{X} = 3.98$, $\bar{X} = 3.98$, $\bar{X} = 3.96$ ตามลำดับ)

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในภาพรวม, ด้านความซื่อสัตย์, ด้านความมีน้ำใจเสียสละ, ด้านความประหยัด, ด้านความสามัคคี และด้านความยุติธรรมแตกต่างกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมเชิง

จริยธรรมในภาพรวม, ด้านความรับผิดชอบ, ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความยุติธรรมแตกต่างกัน อาชีพของมารดาต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความยุติธรรมแตกต่างกัน และรายได้ของบิดามารดาต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีน้ำใจเสียสละแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. การวิเคราะห์ปัจจัยการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธ ได้แก่ ด้านกายภาพ (X_1) ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต (X_2) ด้านการเรียนการสอน

(X_3) และด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ (X_4) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในภาพรวม ของนักเรียน โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบลำดับขั้น (Stepwise Multiple Regression Analysis) ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธเป็นปัจจัยสนับสนุนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในภาพรวมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตัวแปรทำนาย	R	R ²	Adj R ²	R ² Change	b	Beta	T
ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต (X_2)	.573	.329	.327	.329	.237	.257	3.679**
ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ (X_4)	.615	.379	.375	.050	.281	.286	4.808**
ด้านกายภาพ (X_1)	.625	.390	.385	.011	.146	.159	2.551**
Constant (a) = 1.304 S.E. est. = .40201 F = 74.599**							

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการ พบว่า ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต (X_2) ได้รับคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 1 สามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในภาพรวมได้ร้อยละ 32.9 โดยมีค่า t-test เท่ากับ 3.679 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ (X_4) เป็นตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 2 สามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในภาพรวมได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 5 โดยมีค่า t-test เท่ากับ 4.808 และ ด้านกายภาพ

(X_1) เป็นตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 3 สามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในภาพรวมได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.1 โดยมีค่า t-test เท่ากับ 2.551 โดยการดำเนินงานตามแนววิถีพุทธด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต (X_2) ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ (X_4) และด้านกายภาพ (X_1) สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในภาพรวมได้ร้อยละ 39.0 และสามารถเขียนเป็นสมการการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$\text{ในรูปคะแนนดิบ} \quad \hat{Y} = 1.304 + .237(X_2) + .281(X_4) + .146(X_1)$$

$$\text{ในรูปคะแนนมาตรฐาน} \quad \hat{Z} = .257Z_{(X2)} + .286Z_{(X4)} + .159Z_{(X1)}$$

6. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้จัดขึ้นเพื่อการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิถิพุทธ พบว่า ต้องการให้โรงเรียนจัดขึ้นเพิ่มเติม สำหรับการเป็นโรงเรียนตามแนววิถิพุทธ ในลำดับแรก คือ เพิ่มการจัดค่ายคุณธรรมสำหรับทุกช่วงชั้น และมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนทุกสัปดาห์

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย ได้ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ในภาพรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีน้ำใจเสียสละ ด้านความประหยัด ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความสามัคคี ด้านความอดุสาหะ และด้านความยุติธรรมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ อาจมาจากการที่นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นนักเรียนที่ผ่านการเรียนในโครงการวิถิพุทธมาเป็นระยะเวลาหลายปีแล้ว รวมทั้งได้เห็นตัวอย่างในการปฏิบัติตัวจากบุคลากรทางการศึกษา จึงทำให้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมดีไปด้วย สอดคล้องกับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามแนววิถิพุทธ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ที่เสนอโดย เมตตาภิรมย์ภักดี (2548 : 77-79) ว่า ควรส่งเสริมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร โดยอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยิ้มแย้ม มีเมตตาต่อกัน ทั้งครูต่อนักเรียน ครูต่อครู นักเรียนต่อนักเรียน

และครูต่อผู้ปกครอง และเกี่ยวพันกับพัฒนาการทางปัญญา ของเพียเจต์ (Piaget 1960 : 128) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการใช้ความคิดเชิงนามธรรม คือ การรู้จักคิดด้วยเหตุผล มีความคิดรวบยอดได้ รู้จักคิดวิเคราะห์ดี มีความหมายและทดสอบสมมติฐาน ในช่วงวัย 11-15 ปี

2. การวิเคราะห์พยากรณ์ตัวแปรการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิถิพุทธ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามแนววิถิพุทธ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน และด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ สามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านการเรียนการสอน ด้านความมีน้ำใจเสียสละ ด้านความประหยัด ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความสามัคคี ด้านความอดุสาหะ ด้านความยุติธรรม และในภาพรวมได้ โดยภาพรวมตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ได้แก่ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านกายภาพ ได้ร้อยละ 39.0 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐจิรา ลิ้มเฉลิม (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิถิพุทธในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิถิพุทธในสถานศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องในจังหวัดจันทบุรี พบว่าการจัดสภาพสถานศึกษาโดยภาพรวม

อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การจัดสภาพของสถานศึกษาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ด้านกายภาพ และด้านบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับสูง แสดงถึงนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นวัยที่มีความเหมาะสมที่จะปลูกฝังด้านจริยธรรมเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจึงควรที่จะต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม จริยธรรมให้มากขึ้น ทั้งกิจกรรมด้านการเรียน และกิจกรรมเสริมต่าง ๆ เพื่อให้มีการพัฒนาจริยธรรมในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นนิสัย

2. ในการพัฒนาด้านจริยธรรมให้ได้ผลสมบูรณ์นั้น ควรได้มีการร่วมมือกันระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และชุมชน และการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล จำเป็นที่ครูจะต้องรู้พื้นฐานความเป็นอยู่ การอบรมเลี้ยงดูนักเรียนของครอบครัวของนักเรียน

3. ควรมีการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยใช้เครื่องมืออื่น ๆ เช่น แบบสอบถามแบบสถานการณ์ แบบปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาความสอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอน ตามโครงการวิถีพุทธ ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน เพื่อส่งเสริม

ให้นักเรียนมีการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เข้าร่วมกิจกรรม และเกิดการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ดีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกพรรณ บุญธรรม. (2540). พฤติกรรมของครู ในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การค่ารับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กาญจนา นาคสกุล. (2546). ปฏิรูปการศึกษา กับ ปัญหาจริยธรรมในสังคมไทย. วารสารวิชาการ, 2546 (กรกฎาคม), 5.
- ณัฐริกา ลิมเจลิม. (2549). การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐมน ตั้งพานทอง. (2551). จิตวิทยาทั่วไป. อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- เต็มใจ ศรีนวล. (2547). โรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนแห่งความหวังของสังคมไทย. วารสารวิทยากร, 2547 (มีนาคม), 13-23.
- พระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต). (2543). กระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2539). **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหธรรมมิก.
- _____. (2545). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมตตา ภิรมย์ภักดี. (2548). **การนำแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1.
- ศรีธรรม ธนะภูมิ. (2535). **พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ**. กรุงเทพมหานคร: ชวนการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2. (2551). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2552**. นครปฐม: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2547). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ**. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มศึกษานิตเทศก์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2543). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.(2539). **แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก.
- Best, J W. (1981) **Research in Education**. London: Prentice-Hall India.
- Piaget, Jean.(1960). **The Moral Judgment of the Child**. Illionis : The Free Press.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (2000) **Determining Sample Size for Research Activities**. Educational and Psychological Measurement, 2000 (30-3), 608.